

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre... 6 frt. —
Fél évre... 3 „ —
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi hetilap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utczán 2256 sz.
KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.
Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. DECEMBER 27.

52. SZÁM.

ELŐFIZETÉSRE FÖLHIVÁS

„DÉLIBÁBRA.”

HETILAP A SZÉPIRODALOM, MŰVÉSZET ÉS TÁRSADALOM KÖRÉBŐL.

Szerkeszti s kiadja: gróf Csáky Alfons Debreczenben.

Tisztelt közönség!

Nem új lapvállalatról van szó; a „Déliab” a jövő évvel fönmállásának már III-ik évfolyamába lép.

Átalános a meggyőződés, hogy a „Déliab” a Vidéken messzekiható közművelési rendeltetéssel bír és azt be is tölti; így pl. a debreczeni irodalmi és művészeti kör kezdeményezése is e lap műve. Alólírottanak, mint szerkesztő-kiadónak mindenkor törekvésem volt e szépirodalmi s társadalmi hetilap közlönyét valódi irodalmi színvonalon föntartani;

benne Debreczennek és általában a Vidéknek tekintélyes közművelődési tényezőt biztosítani; az elismert írói erőket bemutatott munkáikban követendő iránypéldául fölláttatni; a fejlődő vidéki tehetségeket pedig ezek követésére buzdítani!

Vállalkozásomat helyeselték és örömmel támogatták úgy a központ, mind a vidék írói kevés kivétellel, de a vidék és Debreczen város közönsége mindez ideig nem pártolja a „Déliabot” oly mérvben, mint ezt az általa képviselt ügy megérdemelné, úgy hogy a legmagyarabb városban, e lapot csak is a legnagyobb anyagi áldozatokkal tarthatom fönn. Pedig a „Déliab” úgy tartalmilag, mint alakilag megfelelt a jogos igényeknek és csak a lefolyt évben is a következő elismert jeles vagy szép reménnyel kecsgetető szerzőktől hozott e lap közleményeket:

Aradi József, Aigner Ferencz, Balázs Sándor, ifj. Benedek Sándor, Bekesy Ida, Böhm Adolf, Balthori R. Mihály, Csalomjai, Csikós Márton, gr. Csáky Alfons, Csengei Gusztáv, Darmay Viktor, Dengi János, Endrődi Sándor, dr. Erődi Bela, Ember György, Ember Károly, Erdélyi Mikes Róza, bácskai Erődi Dániel, Földváry István, Győry József, Gáspár Imre, Gerzsány Antal, Hajgató Sándor, Hamar László, Hang Ferencz, e. Illés László, Illyés Bálint, Igmándy J. Iritz D. Kompolthy Tivadar, Kovács Gyula, Kovács István, dr. Kenedi Géza, Kenesey Gizela, Kabdebo Ferencz, dr. Kreszmárik János, Kosztolányi Árpád, Kapitány Zsigmond, Király Gyula, Lauka Gusztáv, Lukács Ödön, Margitay Dezső, Majthényi Flóra, ifj. Molnár György, dr. Márki Sándor, Megyesy István, p. Nagy Sándor, t. Nagy Gábor, Propper n. János, Rudnyánszky Gyula, Reviczky Gyula, r. Sárffy Ignác, dr. Szabó Dávid, Somló Sándor, sz. Soma Kornél, Sólyom Jenő, Scossa Dezső, dr. Várad Antal, Vértési Arnold, gr. Vay Sarolta, Vajda Viktor, Wutz Albert, Wührl Jákó.

A „Déliab” 1879-iki évfolyam is magvas, becses dolgozatokban fog bővelkedni és a lap eddigi helyes irányát továbbra megtartja. Reméljük, hogy a Vidék és Debreczen város, az 1879-ik évben végreimmár saját érdekében megérdemlett pártfogásába veszi a „Déliabot” és tömegesen fog rá előfizetni, hogy további fönmaradása biztosíttassék.

A Délibábnak, mely a borítékkal együtt hetenkint két iven jelen meg, előfizetési ára ezentul is egy évre csak 6 frt., félévre 3 frt., s évnegyedre 1 frt. 50 kr. marad. Gyűjtő 8 előfizető után egy tisztelet példányt kap. — Kik lapunk számonkinti elárúsítására vállalkozni óhajtanak, sziveskedjenek kiadó-hivatalunkhoz (Debreczen, varga-uteza 2256) fordulni. Kelt Debreczenben 1878. december 20.

Gróf Csáky Alfons,
a „Déliab” szerkesztő-kiadója.

Meg — megkeres . . .

Meg — megkeres egy régi emlék,
 És hijja, hijja szívemet,
 A tájra, hol virág terem még,
 És nyájas szellők lengenek . . .
 E táj, a multnak róna tája;
 Egén örökszép kikelet . . .
 Oh szállj le lelke, szállj le rája! . . .
 Hagyd a jelent: e bús telet!

Mosolygva néz rám a nap ottan,
 S utamra dől bimbó, virág;
 Élet terhétől megrakottan,
 Hizelgve hajlik rám az ág . . .
 Az esti szellő illatárral
 Keblemre száll, és ott pihen;
 Fátylával az éj be-beárnyal,
 S csillag-szemmel viraszt hiven!

Nekem susog a völgy patakja,
 Bokrán nekem zeng a madár;
 Lombját, ha hull, reám hullatja
 A fa, — s mézét a harmatár . . .
 . . . Erdőn mezőn s a völgy ölében
 A merre Isten napja süt:
 Nekem virul e boldog éden,
 Enyém az élet mindenütt! . . .

— — De ablakomban jégvirágok,
 Künn hópehely, zúgó vihar . . .
 . . . Mi másként látjuk a világot,
 Ha az ábrándtavasz kihál! . . .
 Körültünk észak jégvidéke,
 Borongó nap fejünk felett . . .
 S ah csak egy fény: a mult emléke,
 Megaranyozni a telet.

Illyés Bálint.

Végzetes sakjátszma.

— Elbeszélés. —

Irtta: Hamar László.
 (Folytatás.)

A boldog vőlegény elválhatlanul követi arája nyomdokait; folyvást kíséri, mint fényt az árny; pedig Cecil úgy szeretne menekülni üldöző szelleme köréből csak egy perczre, csak egy rövidke pillanatra, hogy Ármáddal pár szót válthasson.

Végre az óhajtott időpont megérkezett. Dormal Joachim, hogy megmutassa azt, miszerint még ifju verpezeg ereiben, Bavaseur marquis uokahugával, a bájos Letorier grófnéval a táncsterembe távozott.

Cecil mint villám Ármánd mellett termett.

— Kövessen! szólott hozzá sokat mondó tekintettel és csaknem futva sietett ki a teremből.

Ármánd gépiesen indult az előtte gyorsan lebegő káprázatos tünemény után.

Cecil azon félreeső szobában állapodott meg, hol az előbb gyászos sirirata elkészült.

— Ármánd! szólott habozás nélkül borulva az ifju keblére; én téged az első pillanatban megszerettelek. Ne itéld el önvallomásáért a szerencsétlen leányt, — szívem fel van háborítva s egyedül csak a te kebleden nyerheti vissza nyugodalmát.

Gyakran pár pillanat is elég arra, hogy valaki iránt érdekelve érezzük magunkat s szívünkben oly érzelmek támadjanak, melyek legszilárdabb életnézeteinket is leküzdve, az ész uralma alól feloldanak s oly tettekre ösztönöznek, melyek kívül esnek a higgadt megfontolás korlátain.

Cecil gyűlölte, utálta vőlegényét, de atyja akarnak nem birt, nem tudott ellenszegülni. Aláírta tehát a szerződést. Hanem szíve nem állhatta meg, hogy váltságos órájában be ne vallja szerelmét annak, ki első találkozására ota álmainak eszményképe lett.

Ettől az édes pillanattól várta háborgó szívének lehiggadását, ettől a végbucsutól akart erőt nyerni a jövő küzdelmeire.

Ármánd keblében a rejtett parázs, e váratlan nyilatkozatra lángra lobbant s ő is őszinte lett, őszinte a szerető szív teljes bizalmával.

Midőn a helyzet váratlan örömeivel megismerkedtek, ki akarták zsákmányolni találkozásuk boldog pillanatát. Leültek a pamlagra egymás mellé, s elbeszéltek szívük gondolatait, álmaikat és mindent, mindent mit két forrón szerető kebel egy édes pásztorórán feltárni képes egymás előtt.

Hanem mint mondani szokták: mindennek van határa, — úgy az ő boldogságuk is csakhamar végét érte.

Dormal Joachim, Cecil vőlegénye épen azon pillanatban lépett be a szobába, midőn Ármánd egy édes hosszú csókban akarta elfojtani a bucsu fájdalmait.

A vőlegény megdermedt e látományra s a harag villámai szikrázó fényben jelentek meg sötét szemében.

— Ah ugy látom — szólott kevés szünet után az ingerültség hangján — az én virágom nem egyedül nekem virít . . .

Ármánd és Cecil megrettenve ugrottak fel a pamlagról.

— Ön az? kérdé Dormal megismerve tegnap esti színházi szomszédját. Jó hogy találkozunk. Nem volna szíves ön velem megmérkőzni?

Ármánd elsápadt; Cecil még jobban.

— No ne ijedjen meg, beszélt tovább a kapitány zordul — nem fegyverrel fogunk szemben állani egymással, nem a küzdömokra szándékozom önt kihívni, csupán egy játszma sakkra szólítom fel, mint látom e szobában vannak célunknak megfelelő játékeszközök.

E szavak után leült egy asztalka mellé, melyen a saktábla már teljesen felszerelve várta a játékosokat.

— Remélem, tud sakozni ön? kérde szárazon Ármándtól, ki még mindig tétovázva állott Cecil oldalánál.

— Tudok, felelt az ifju röviden.

— A patvarba, üljön le hát, szólt türelmetlenül Dormal parancsoló tekintettel kísérve udvariatlan felhívását.

Ármánd helyet foglalt ellenfelével szemben.

— Mielőtt megkezdendők a játékot — szólt Dormal kapitány; tudatom önnel, hogy én semmiféle játékot sem szoktam tétel nélkül játszani. Szeretem ha a játék ingere izgat.

— Jó, hát mi legyen a tétel? kérde Ármánd egykedvűen.

— Egy csésze thea! szólt Dormal kapitány erősen megrázva az asztalon levő csengettűt.

A szolgálattelvő inas sietve lépett be a szobába s miután kellő utasítást kapott — ép oly gyorsan távozott.

— Kisasszony! jegyzé meg a mogorva tengerész, alig hiszem, hogy játszánk mulattatná önt, — a tánczteremben több gyönyör vár reá.

— Ma nem vagyok kedvelője a zajnak uram; szólt Cecil balsejtelmekről gyötörtetve. Itt csend van, — maradok.

— A mint tetszik, felelé a kapitány megkezdve a huzást.

E közben a szolgálattelvő inas a kívánt csésze theával megjelent s a játékosok közelében letette.

— Mielőtt folytatnók játszánkát! — mondá Dormal, engedje meg ön, hogy e theát megfűszerezem s újjáról nagy aranygyűrűjét lehuzva, rejtett üregéből kevés zöldszínű port hintett a sötét folyadékba.

— Mi az abban a gyűrűben uram? kérde Cecil üvegesedett szemekkel nézve a kapitány vészjóslo műtétét.

— Ha ha ha! — kaczagott Dormal idegfagyasztó módon — ön azt kérdi mi ez? — A tengerésznek leghűbb barátja, mely tántoríthatlan kísérője szokott lenni egész a halálig. Vihar alkalmával midőn hajónk az örvény széléhez jutott, midőn már nincs menekvésünk — ehez folyamodunk.

— Hah uram, ön megmérgezte a theát?! Értem, oh értem. Ez egy borzasztó neme a párbajnak, szólt Cecil fuldokló hangon; a ki vesz, — az kiüríti a csésze tartalmát.

Dormal kapitány mitsem válaszolt, Ármánd is néma maradt. A játék szótlanul folyt tovább.

Jó sokáig tartott már a játszma és a küzdelem még mindig kétséges volt.

— Uram, szólt nagysokára Dormal az ön királyá veszve van; még egy huzás és matt!

(Vége köv.)

A műszép és eszmény.

Az egyéni értelem sokszor édes s haszonélvezhető gyümölcsöt érlel. Az ember kis világ a nagyban. Boldogító napfény az értelem, mely ha kellően műveltetett, nemcsak közérdekű, de valódi műbecsű terményre is világol. Termő talaj a szépízítés által művelt szívézület, mely minden idejében elvetett jó magot százszoros kamattal térít meg.

A mi hasznot hajt, ugyan még az nem mind szép. A szépség sajátos fogalom. Zulejka a Hafiz szemeivel nézve szép csak. Az egyéni szépség primitív állapota a szép eszméjének. Rózának szép talán Ottó is, de már Kornélia előtt e szépség unalmas. Az egyéni szépség a műszép eszméjében összpontosul. A műszép eszméje maga a gondolatlan levő kész igazság, melyet mindenki érez, melynek ellentmondani senkisé bir, amaz pedig oly eszme, melynek rendeltetése egyéni valódisággá lenni. Az egyén mindig változik, jó s meg, mint a felhő. A valódi igazság állandó, mint a délpont, melyet csak egy óriási világkatasztrófa tudna kiforgatni sarkaiból. A hol az alak és eszme egymásnak megfelel, egymást kimerítő arányban olvad össze, — ott kezdődik az ideál.

Minél nagyszerűbb s dicsőbb valamely mű, annál igazabb annak tartalma és alakja együtt. Ha nem kell gondolnunk a több vagy kevesebb ügyességre, mely szerint a természetet valaki többé kevésbé híven állítja elő, szépsézetit tekintetben biztos nyereségünk van. De megesis, hogy a műszép eszménye ellen küzdenie kell az előállítónak, mert a természeti alakokhoz időmítani tehetségében áll, melynek alkalmazása sok esetben nem érdem, több esetben technikailag jó, de a műszép fogalma s eszme szerint hiányos.

A legnemesebb műszép az eszme és előállítás teljes összhangzata. A szép zene meghatóan illeti a szívet és elmét; magában szép hangzatos, de ha ama zenének megfelelő ifju szépségek adnak alakot, szemlélhető életet, — a bájos zene áramlatán libegő táncmozdulat adja a műszépet. A táncz, a zene megtestesülése. Aphrodite a tenger hullámain.

Otomba gránit elé ül a szobrász, vésője alatt szikrázik a kő, minden szikra egy aesthetikai gondolat. A szobrász azon gondolkozik, mennyit kell lefaragnia a hideg az élettelen gránitból, hogy az általa előállítandó anyag életet nyerjen, hogy a plasztikai idomítás által élő eszmét, vagy elérhetlen ideált leheljen a hideg, a néma kőbe! A szobor alakja lehet nagyszerű, de kicsiny kivitelnél köfaragássá aljasul, míg a lényeg és látszat összehozása, a műszép diadalának hódol.

A festész talán a képzetében szülemlett alaknak igyekszik életet adni, — midőn szépmítani érzéke eléggé uralgott a rendelkezése alatt levő anyag fölött gyönyörrel tekint a képre, legelsőben ő sejtje el: no most életre való képet alkottam! A festész, a hivatott festész az ideál megalkotója.

Nem említjük ez alkalommal az unalmas másolást, a hol csak alakra figyel a kivitel egyéne, de tartalmat

nem illő feszegetnie. Néha azonban egy ecsetvonás az előtte álló minta másolatán: megváltozik az egész arczél. Megváltozik az arcz-él naivságában kifejezni ohajtott kedélyérzet is.

A ki a műszép eszméjétől áthatott arczképfestő, legelőbb azon pszichológiai mozzanatokot tanulmányozza, melyek a természetből vászoara egyénitendő szépség vagy férfiaság, vagy hősiesség, vagy eseliszövény alakját hiven, a fölismérésig hiven természetivé tegyék.

Tintorettó a maga képeit másolta, de bizonyos távolban oly élethűek, nagyszerűek voltak, hogy elbámult fölötte a szemlélő.

A Rubens ecsetje elragad. A Tintorettóé hódít.

Csak azon alak jó, mely igazán kifejezi a gondolatot, különben alak és tartalom távolesnek egymástól, egymáson kívül; míg a valódi eszme magával hozza az alakot s ez kifejezi amazt. Petőfi Sándor szép költeményei miért bírnak oly vonzerővel, hogy a nép azonnal magáévá tette? Mert a belőlük feltűnő eszme oly alakot öltött magára, mely az általános szép színvonálára méltán emelkedett. Alak és tartalom lényeg és látzat ezekben egymást áthatják s elevenítik.

A műszép, mint az eszmény kifejezése, külterjes alany, míg maga az eszmény — ideal belterjes tartalom. Ifju hölgyeink bájos arczain át rezeg a műszép dicsfénye mint könnyű felhőkön a piros napsugár, de valódi műszépségre akkor s csak azok előtt emelkedik, kiknek eszménye amaz alakot azonosítja. Lehet műszép egy öltönydarab is. A szabászok az eszmény tulajdonosai. A divat folytonos változata mutatja, hogy az öltöny külalakjának szépsége után mily epedő vágygyal sietnek hölgyeink!

Miután a szellem a szép érzékét is ölében ápolja s ennek nyilatkozata a műzslés; nem tehetnének bölesebben hölgyeink, mint ha saját műzslésöknek önmaguk adnának kifejezést a szabázzat eltanulása által. Ekkor nem a divat uralkodnék föllöttük, hanem ők lennének a divat urai.

A szellem tehetségei megannyi virágbibók, melyek nem egyszerre, hanem egymástól távoli időközökben hozzák napfényre szépségöket, ki a szabázzatot csak durva gépies foglalkozásnak tekinti s akarata sincs, hogy annak Isis fátyola mögé tekintsen, mindig azt hiszi hogy a műremekek szívárvány gyanánt, rögtöni vegyombás utján tűnnek fel s tétetnek szemléletivé; pedig a művésznak tengernyi fáradoalmába kerül, míg saját eszményének legalább műszépben adhat kifejezést,

Kállay István.

Mit adnék én neked ?

Gyűrűs hajaddal játszadozva szépen
Azt kérdezed mit adnék én neked,
Ha ugy hatalmas, földöntuli volnék
S rablánczba fűzhetném a kék eget ?

Szellő ha volnék, fölhatnék az égbe
S hoznék sok fényes csillagot neked,
Lehoznám mind, hogy koszoruba fonva
Övezd át vélők karcu termeted.

Vagy hoznék fényes napsugárt az égből,
Oly fényeset, mitől a szem vakul,
S megigéznék, hogy szemed sugára
Csak mosolygjon szakadatlanul.

Adnék tudást, észt, végtelen hatalmat
Hogy áttekints az emberek szívében,
Hogy áttekints az én szívem verésén,
S megtudd belőle, mint szeretlek én.

Adnék neked... de mit beszélek össze!
Semmitsem adnék, hisz szívem birod,
Hidd meg leányka, többet adtam ezzel
Mint földnek kincse s fényes csillagok.

V. Sárffy Ignác.

Az itatós papir.

Szegény jó öreg ur, hisz épen az a baj, hogy Ernő egész délutánokat nálad tölt, s te ilyenkor nem vagy otthon, hanem otthon van helyetted elhunyt nővéred leánya: az ifju, szép Mariska. Csoda-e, ha a fiatal tudós néha-néha fölemeli szemeit a vén, poros könyvből az ifju üde leány-arczra; csoda-e, ha egyszer-kétszer szemeik találkoznak s ha a te kis tudósod a muzsák helyett a kis Mariskával kezd társalogni, ha a szép szemekre gondolva elfelejti a grammatikát, syntaxist, metrikát, Cicerót, Ovidiust Virgilt? Csakhogy persze ennek meglátására jobb s e részben tapasztaltabb szemek kellenének, mint a tied, jó öreg! főleg mivel a fiatalok oly ügyesek a szív dolgainak eltitkolásában.

Hanem hát a latin közmondás szerint a szerelmet és náthát nem lehet eltitkolni. A kedves viszonynak annyi sok grammatikai hiba szerzőjének végre föl kelle tárulnia a tanár illetőleg a bácsi szemei előtt. Erre pedig okot épen Ernő vigyázatlansága szolgáltatott, de hát ugyan hol van előre látó és hidegen számító szerelmes? — Egy izben ugyanis Ernő beteg lévén, hosszabb ideig nem mehetett tanárához vagyis inkább annak kedves kis rokonához s ez alkalommal először érezte a távollét gyötrelmeit. Azonban nem hiába tanult ő mythológiát, hol az istenek és istennők szív dolgában gyakran használják közvetítőül a szárnyas lábú Merkurt, s már most azon gondolat támadt benne, hogy ugyan miért ne állithatná helyre ő is a megszakított összekötést közte és a kedves között a modern Merkur: a postai levélhordó által? Az eszmét tett követé; csakhamar megírta a legszebb költeményt, mit életében valaki írhat: az első szerelmes levelet s boritékba rejtve azt, remegő vonásokkal írta rá a czimet: Szalmásj Mariska kisasszonynak — helyben. Azután pedig egy

darab tiszta itatós papírral felszárítva a czimiratot, sietett a levelet rendeltetési helyére küldeni.

Meg is érkezett az szerencsésen s nem is ő lett az áruló, hanem épen az említett itatós papírdarab. Felgyógyulván ugyanis Ernő, e papírdarabot vigyázatlanul a latin gyakorlati füzetbe tette, s e szerint Szalmási professor ur kezeibe került azon papír, melyen a titkolt levél czímerük hű másolata volt fordított betűkkel, mely a tiszta lapon vajmi könnyen megára vont a tanár figyelmét, ki azt tükör segélyével el is olvasta s egyszerre világos lett előtte minden.

— Ah tehát itt a bibi! szólt a bámulat első hatásának csillapulta után. Az én discipulusom unokahugomnak leveleket firkál s ezért ir ily rossz gyakorlatokat; vele társalog és nem a klaszszikusokkal? Jó tehát meg fogjuk akadályozni a levelezést és az összejöveteleket, akkor aztán megint csak a muzsákkal fog beszélgetni az én büszkeségem.

Szegény öreg! látszik, hogy soha nem volt szerelmes s azért ismerte ily kevéssé a szívet, azt hívé, hogy egy kis akadály Ernő szívet vissza fogja retenteni s fejét újból meghódítja a holt betűnek. Hanem csakhamar kénytelen volt belátni, hogy csalódott; mert bár ünnepelesen megtiltá Ernőnek a Mariskával való mindenemü összeköttetést, az bizony ennek daczára sem tanult semmit egykori kedvenc tárgyából s az érettségi vizsgálaton is alig csuszott át elégséggel. Hogy azonban megmutassa volt tanárának: mennyire nem fog rajta a kényszer, azért a mérnöki pályára lépett, s ezzel végkép szakított a klasszikus tanulmányokkal, melyekben egykor annyira jeleskedett.

De már ez a dacz aztán felboszantotta a jószívű öreget is; ünnepelesen megfogadta, hogy Mariskát soha nem adja Ernőnek s ezt tudtára is adá neki. Ernő csak annyit válaszolt rá, hogy a mint tetszik. Könnyű volt a kópénak, mikor Mariska megígérte neki hogy máshoz nem megy férjhez, hanem megvárja, míg ő bevégzi pályáját s akkor aztán majd azon iparkodnak, hogy elmondhassák: „te az enyém, én a tied.“ A kis lány ura is maradt szavának: egymás után utasította vissza kéréit a nagybácsi rettenetes bosszuságára. ki azonban semmit sem tehetett ellene, mert ha kényszerhez akart fordulni, mindjárt kutba ugrással fenyegetőzött, mire aztán a bácsinak elment a kedve zsarnokoskodni. Mikor pedig végre Ernőnek zsebében volt a diploma, Mariska egyszer engedélyt kért, hogy egy barátnőjével kimehessen sétálni a városligetbe, volta képen azonban a templomba ment, hol aztán Ernővel szép titokban egybe keltek, mit az ifju férj másnap tudatott is kis felesége gyámjával egy szép latin levélben. S e szerencsés ötlet menten helyre is állítá a békét. Az öreg urat ugyanis a klaszszikus latinság, melylyel a levél volt írva, annyira meghatotta, hogy nem tagadhatá meg áldását a boldog ifju pártól.

A megbékülés jelül aztán át is adta Ernőnek ama nevezetes itatós papírt, mit addig íróasztalában zárva tartott, melyet Ernő arany ráamába foglaltatva szobájában neje arczképe mellé függesztett, s ha valaki

tőle annak jelentőségét kérdi, ugy elmondja eme kis történetkét, mit én az imént elbeszélni szerencsés valék, mindenesetre kevesebb lelkesültséggel, mint azt tőle, a boldog férjtől hallottam, ha a páthost szép neje tekintetéből merítette.

Kosztolányi Árpád.

Mit válaszolt Róza

— Rajz. —

Egy zivataros őszi estén gondolataimba elmerülve csendesen ültem kised szobámban a nyitott ablak mellett.

Künn a szabadban azalatt féktelenül tombolt az erős szélroham, mely olykor olykor szemeim közé csapdosta az esőcseppeket.

A természet e düh kitörését majdnem gyönyörrel szemléltem.

Eredetiségében volt valami magasztos...

Egyszerre csak azt veszem észre, hogy a szél egy levelet röpitett ölembe a nyitott ablakon át, melyet az utcáról vagy ami még hihetőbb valamelyik lakosztályból az ajtó és ablaknyitás következtében támadt lég-huzam segítségével ölelhetett gyors szárnyaira fel!?

Mindegy. Elég az hozzá, a levél kezemben volt.

Mohó vágygyal siettem tartalmát megismerni.

A levél tartalma ez volt. Nem teszek hozzá egy szót sem s ha talán kissé érzélgős, róják fel önök egy érzelmes lovag büneül azt, ki mindenre számított valószínűleg, csak arra az egyre nem; hogy a szél világnak viszi titkát:

... „Szép Róza, kedves Róza, ártatlan Róza!

„Büvös alak; megtestesült jóság; maga a szendőség.

„Az vagy, az voltál, az is maradsz örökre.....

„Sokszor látlak, sokszor bámullak.

„Pedig még alig ismerjük egymást!?

„Nem igen beszélek veled; sőt talán két év óta a szívélyes köszönésen kívül nem is szóltunk egyebet egymáshoz, de azért gondolataim nálad, körödben vannak mindig...

„Ott is maradnak örökre...“

„Veled vagyok; veled érzek...“

„Angyalom, bálványom, életem vagy...“

„Oh! légy boldogságom is!?“

„Boldog én!? Minő ábrándozás. Én, a kit a sors annyi csapással sujtott...“

„Miértne!? A te szerelmed elfelejtetné velema mult gyötrelmeit és föltárná előttem a jelen örömeit.“

„Sokszor elgondolom, ki lesz a boldog veled? És én leszek-e a boldogtalan nélküléd?“

„Istenem! E tépelődés közt fejem ég és szívem elszorul... Híz a jövő olyan bizonytalan...“

„De nem, nem!“

„Félre bú; ábrándvilágom derült egét ne borítsatok ti sötét fellegek.

„Te, a ki szép, jó és ártatlan vagy — csak üdvöt

és örömet adhatsz azoknak, kik tőled remélnék, benned hisznek, utánad esengnek. . . .“

„Te, te nem játszogatsz a szivekkel; mert nem tudsz színlelni, csalfán mosolyogni; érző szived van és ez a játékot nem ösmeri.“

„Szép szemeid édes tekintete jószágodat hirdeti.“

„És veled szemben mondanék én le a reményről?“

„Nem, soha!“

„Enyém leszesz, mint én a tied vagyok!“

„Ez hitem; ez hitem, ez meggyőződés!“

„Merész önbizalom, igaz; de én hatástalanul bizom benned.“

„A te szived megérte e fájdalmat!?“

„A te lelked sejti a szerelem égető sebének gyötrelmeit!?“

„És ha érted a fájdalmat; sejtéd a gyötrelmet mely csupán te érted kinozza szivemet; nem vonhatod el tőlem szivedet!?“

„Nekem adod és boldogok leszünk!“

„Igen, te is azzá lélsz. Ezt rég megérdemelted. . .“

„Mikor találkozunk, te elpirulsz. . .“

„És ez a pir, ez a láng arczáidon tesz engemet elbizakodottá.“

„Ezt igaz, őszinte érzet varázsolhatja csupán arczodra.“

„Az a rokonérzet, mely azért az ismerősért dobogtatja a szívet, kit a sors véletlenül hoz utunkba; kit nem keresünk, sőt talán el is kerülünk; de a ki után azért szüntelenül vágyodunk.“

„Szóval a ki lelkünk felét képezi. . .“

„Közöttünk valóban a véletlen fűzi napról napra erősebbé a láncot. . .“

„Összehoz bennünket és erősödik minden perczen szerelmünk. . .“

„Ajkaik ilyenkor némák, de szemeink annál többet beszélnek.“

„Igy beszélünk mi; így mondjuk egymásnak: szeretlek!“

„Csodálatos utja a szerelemnek, az üdvnek!“

„Sugárt fog fel a szem és lángra gyulad a szív. . .“

„Minden szemsugár egy tüzes szikra, mely gyujt s éget. . .“

„Édes tűz, édes szikra. . .“

„Szorjad rám Róza e tüzet; égezz el e lánggal!“

„Vajjon egyesül a két láng?“

„Bibor ajkad, ajkamra mikor tapad?“

„Olykor, ha kéz a kézben és szemtől szembe állva egymáshoz így szólандunk!

— Szeretlek!

— Tied vagyok!

„Üdviteli pillanat jőjj, jőjj. . .“

Lábaidhoz borulva vallom meg akkor szerelmemet.

„Te csak egy szót felelsz. De e szóval elmondasz mindent. Aztán felemelsz és szüzi ajkad első csókját homlokomra leheled.“

„Ez lesz a te válaszod ugyebár? Nekem e válasz elég. . .“

„Róza!“

„Elvesztettem mindenkit, a ki kedves volt előttem.“

„Nincs egyebem, csak szivem!“

„E szivnek van keserve, hisz mindig a multra száll vissza, azokért dobog, kik nyugosznak már a rideg sírban, alant. . .“

„Azonban van e mellett szerelme, nagy és ez a tiéd!“

„Tudod mi a szerelem?“

„Gondolkozzál fölötte és én hiszem, mikép szived megmagyarázza azt neked, ha tőle kérdezed. . .“

„És ha nem akarsz tudni; higjjenekem: boldogság a szerelem!“

„És te nem akarsz boldog lenni?“

„Gondolkozzál. . .“

„Addig én remélek, várok.“

„Én —

Gerőd.“

* * *

Eddig a a levél. . .

Megvallom meglepett a Gerő lángoló szerelme.

Ma ez megbecsülendő szív. Ma, midőn az emberek oda dobják a szerelmet martalékul a — számitásnak. Vajjon Róza, kihez Gerő levele intéve volt, mit válaszolt e vallomásra?

Elfogadta a szívet vagy eldobta magától?

E kérdés megoldásán törtem sokáig fejemet a levél elolvasása után.

Kíváncsi lettem és és egy eredeti gondolatom támadt e közben.

Elhatároztam, miszerint próbát teszek.

Hisz a nők sokban s főleg a szerelmes leveleket illetőleg rokon gondolkozásuak, legalább azt beszéli a világ. . .

No jól van. . .

Hamarjában tollat fogtam kezembe s lemásoltam Gerő levelét szóról szóra és alá írtam nevemet jó nagy betűkkel. Majd borítékba helyezve egyik kedves nő ismerősöm nevére czimeztem, kit szintén Rózának hívtak s a mi fő elbájoló teremtes volt; másnap aztán utnak indítottam.

Ha szeret isten neki: én is szeretni fogom. gondolám.

Ha nem szeret, az se baj. Legalább tudni fogom miként válaszolhatott Gerőnek is az ő „Róza“-ja s higyjék el kérem, az effélét épen nem fölösleges tudni egy fiatal embernek!?

Levelem elküldése után a válasz pár nap mulva már kezemben volt.

Ki volt boldogabb most nálam a földön!?

„Győztem. . . Ő szeret és ettől fogva én is szeretem őt lángolóan kimondhatatlan!“ monologizálám, mi alatt feltörém a levél pecsétjét.

A választ ide ígtatom.

„Uram!

„Ha valaha még szerelmes levelet irand egy nőhöz, mindenek előtt vigyázzon, hogy levele ne legyen csak egyszerű „má sol a t“ hanem tegye azt becsessé az — eredetiség. Én az ön levelét már olvastam

egy barátnőmnél (még megérem ő a Gerő — Rózája?) s ha nem ismerném Önt annyira hinnem kellene, hogy e levelet meg nem engedett uton, tehát nem véletlen folytán szerezte kezéhez — használhatás végett... Ezek után válaszom a dolog érdemére ennyiből áll: én önt, ki nekem csak jó kedvűből udvarolgatott, nem szerethetem soha!

Róza.

... Ugyan kérem ne nevéssenek rajtam!?

Az a Gerő féle levél mindennek az oka...

Ha azt nem olvasom; világért sem jutott volna eszembe az a tréfa, mely ilyen kudarczot eredményezett számomra...

No de azt mondhatom, hogy e kudarcz után nem is használtam többé a „más levelét“ tréfából; de én sem irtam ám efféle érzélgő levelet egy nőhöz soha — csupa elővigyázatból!

Talán jól tettem...

Szegény Gerő! Ha neked is így válaszolt a te „Rózád“ (a ki — leveléből ítélve — aligha nem az én tréfás — Rózám lehetett,) nem lesz belőled boldog ember soha....

Ime mire vezetett engem a kíváncsiság. Ebből az a tanúság; hogy nem jó a férfiaknak asszonyi dolgokba elegyedni, miután a „kíváncsiság“ a nők életkönyvének képezzi első szabályát.

Aigner Ferencz.

Hamis játék.

Elbeszélés.

Irtá: Hackländer F. W.

(Folytatás.)

„Tehát nem veszedelmes beteg,“ mondá ragyogó tekintettel, miután a fiatalorvos, mindenféle bonyolult gyógyászati dolgot hozott elő, „mennyire örülök annak! Ha igazán szeretetre méltó akar lenni, maradjon még negyed óráig nálam, hogy meghosszabbítsam ezt az örömet de mi szükségem van ezt kérném?“ folytatta affektált szenvedő hangon, mialatt hosszú szempillái lezárultak, „hisz követelhetem orvosomtól, mert e hőség folytán a megfeszített próba után ezuttal igen bágyadtnak érezem magamat. Kérem, kérdezze meg üteremet és szívem dobogását,“ Szerencsére a legközelebbi pillanatban ismét hangosan és szívből felkaczagott, miután szívének csak vékony, csaknem nagyon is vékony mousselin-nel fődött tájékát egy kicsit feléje nyujtotta, de e kevés is mindazáltal elég volt, hogy őt magát oly állapotba hozza, mely egy nem kicsinyelhető vér- és idegizgatottsághoz hasonlított.

Oh nagyon is meggondolni valók ezek a párbeszéddek egy ilyen szűk coupéban, különösen az illatos virágok s a büvösen érzékeny mousselinek e forró, veszedelmes évszakában.

Ekkor megállt a kocsis s midőn ismét ajtót nyitott a csinos szolgáló és suttogva mondta: „Madame alszik“

Camilla friss, rózsás ajkaira tette mutató ujját s kezét megragadva, más uton vezette őt az árnyékos, csodateljes, oly pompás illatozó kerti salonba.

Már gyakrabban hallottuk, hogy sok függ az időtől, meg a környezettől, arra nézve, hogy egypár fiatal fogékony szív gyorsabban feltalálja-e egymást, amint ez más-különbentörténi szokott Erre nézve veszedelmesek vagy elentősebbek a 12 körüli órák, akár délben, akár éjjel; aggasztók a rekkenő évszakban, egy csöndes, árnyékos helyiségben, melyet az égő déli nap izolál el a külvilágtól, ahol egyéb sem hallható, mint a virágokban mézet szűrő mészék zümmögése — nem kicsinyelhetők ezek gőzös nyári éjszakában, sem távoli villámlás és zuhogó, üdítő eső mellett..

Doktor Düring és a fiatal hölgy meglehetősen sokáig csevegtek együtt, a hölgy a pamlag szegletén nyugodva, ő meg a karosszéken ülve változatlan két lábnyi széles térközben, melyet képesek vagyunk esküvel is megerősíteni. Egyáltalában nem is csevegtek valami nagy jelentőségű dologról, a szavak értékéről ítélve; míg ellenben a hang csengésében vagy a tekintetben már valami képleges rejlett, melyet a hölgy örömet látott megérteni, mert egyszer, midőn egy az ujján levő szikrázó kőről tudakozódott, mind a két finom kezét nyujtotta oda neki, melyeket nemcsak hogy megragadott, nemcsak behatóan a gyűrűt és a követ vizsgálta hosszasan, hanem váltakozva ajkaihoz is vitte, oly szabadosság, mely kissé mindenesetre megijesztette a hölgyet, de ez inkább az örvendező ijedtség kifejezése volt, mely ragyogva futotta el szép arcját.

Ehhez még illatoztak a virágok s a szelid harangszók, melyek a szomszédságban csendültek meg, illatos virághullámokon látszottak keresztül uszni a csöndes szobán.

Aztán egyszerre megjelent a csinos szolgáló, jelentve: „hogy fel van terítve a nagyságos kisasszony számára,“ mire Doktor Düring csaknem megrémülve vette elő óráját, hogy meggyőződjék arról, hogy két óra hosszáig ült itt csevegve, épen semmi jelentős vagy komoly dolgot sem beszélgetve s mégis elég fontosat, hogy megnézze a bucsuzásnál a fiatal hölgyet nyílt és becsületes szemével s aztán ezt mondja neki: „ez üdvözítő óra volt rám nézve, felejthetetlen és igen nagy jelentőségű.“

A hölgynek is hasonlót kellett gondolnia, mert midőn a fiatal orvos már csaknem egy perce hogy eltávozott, még mindig ugyanazon a helyen állt az ajtó mellett, de mindakét kezére hajtotta a fejét s aztán feltekintve susogta: „Nem kellett volna tennem, oh Istenem, nem kellett volna tennem!“

A másik másképen gondolkozott, midőn most a hőség daczára könnyű, rugékony léptekkel távozott el, olyelragadtatással feltekintve, mintha odafent a sugárzó égen látná a megtestesült reményt, mely feléje intett és rákiáltott: „Boldog léssz!“

És az is volt már, oly kimondhatatlan boldog lett, amit nem tartott lehetségesnek, hogy halandó ember azzá lehetne, mert először szeretett — először szeretett

szenvedélyesen a tiszta romlatlan ifjuság minden erejével együtt — s az imént érezte kezének gyengéd nyomásán, látta nedves csillogásu szemein, hogy az ő szívében is szól valami ő érette.

Mindenesetre komoly, csaknem bús hangulatot gerjesztett benne az, ha Fannyval való viszonyára gondolt, de megnyugtatta némileg az a gondolat, mily sajtóságon jött létre mindez s a mellett esküre is emelhetette a kezét, hogy soha se szól neki egy szót se, amire ez őt szemrehányólag inthetné. Hogy történt mindez így, ma alig volt képes megérteni, mi pedig igen is megfogható volt, hogy ez most előtte mint valami lehetetlen, sőt mint valami hihetetlen dolog tűnt fel.

Mint a becsület emberének, iparkodnia kellett, hogy legelebb is ezt bontsa fel mindenesetre kielégítő módon, noha a „hogyan“-nal nem volt tisztában. Azért is — pár napot mulasztott el, — s nem épen kellemes érzéssel ment madame Strammer lakására, ahol aztán a hideg mód is, a melylyel a két hölgy fogadta, a komoly jelenetre készítette elő.

Fanny megjegyzése, hogy a doktor urnak méltóztatik végre ez egyszer láttatni magát, részéről való abbéli rövid válasza után, hogy arra okok indították, melyeket egyáltalában nincs szándéka elhallgatni — heves szócsatát nyitott meg, melyet mindenesetre csak az anya és a leány folytattak, de melyből eléggé értesült arról, hogy mi forog szóban s melyben az eau de cypre-re való érthetetlen — czélzás mellett a herczeg utcai 14. számú házra való nagyon is érthető hivatkozás került szóba s melynek végezetén Fanny affektált göggel jelentette ki, hogy az ő anyjának a lánya sokkal büszkébb, semhogy továbbra is kívánatosnak tartson egy oly viszonyt, melyet valaki feltűnő elhanyagolással szándékozik megszakítani.

Talán egyéb se volt ez, mint vaklárma vagy vaklövés, de nagyon veszedelmes dolog egy ilyen lövegnek az elhajítása, ha nem vagyunk biztosak a cél eltalálásában vagy ha a célnál nincsen fogékony czéltábla — amire itt mindenesetre volt eset, mert amint végül szavakhoz juthatott doktor Düring, e szavak ugyan csak szavak, mindenesetre köszönettel és szívességgel teli szavak voltak — de mit használnak ezek a szép érzelmek egy ily pillanatban.

Csak midőn aztán megint az utcára jött, érezte a biztosságnak azt az érzetét, minőt a vándor szokott érezni, ha zuhogó záporosóban végre ovó menedékhelyet ér el, amellet szíve dobogott, a feje zugott s egy órai sétát kellett tennie, míg ujlag nyugodtnak érezte magát, nemhogy vig társaságba menjen, az lehetetlen lett volna neki, hanem hogy megjelenjék az orvosok egyesületében, hol ép a mai napon gyűltek össze s ahol kölcsönös közlemények mellett feledni remélte az imént átélt kínos jelenetet. De ez sem sikerült neki, mert az érdekes csontviszonyok szerfelett tanulságos magyarázatánál megjelent előtte madame Strammer száraz alakja s midőn az orvosi egyesület elnöke, Spitter tanár, közölte nézetét a könymirigyek felől, Fannyt

látta, mint nevezte őt omló könyvek között elvetemült áruulónak.

Midőn aztán későn hazament, még mindig nem volt képes megszabadulni e gondolattól, daczára hogy azon szerencsében részesült, hogy az orvosi egyesület híres elnökét annak lakásáig kísérhette.

Spitter tanár különösen megszerette tevékenysége és ügyessége folytán a fiatal orvost s több jó házhoz ajánlta őt utódjául.

Most a házajtóban megállva mondá: „Hisz már ott is volt ön kitűnő első énekesnőnk, Palmer kisasszony házában, aki szintoly kedves és jeles és igen művelt fiatal hölgy — mindig becses az ismeretség egy annyira keresett s kiváló művésznőnél. — Nos, Camilla kisasszony nem fog önnek fáradságot okozni, de az öreg szokás szerint egyidőben egy tuzat betegséget; illető képzelődésben szenved, gyakran is fog önnek alkalmatlankodni éjjel, de csak akkor menjen oda, ha kétszer vagy háromszor küld önért — egyébiránt egészen véve jó ház, örülök, hogy megnyerte, de képzelhetem is, hogy önt Werkheim báró ajánlta, aki jó lábon áll önnel, másképp az én protekcióm sem használt volna semmit sem — Werkheim báró, amint fogja tudni vagy talán nem is tudja, mert ez még félígmeddig titok, a szép énekesnő vőlegénye — és most, kedves fiatal barátom, csöndes jó éjszakát kívánok önnek és édes álmokat.“

Édes álmokat! — édes álmokat! Igen, valóban álmodott nyitott szemmel, mialatt az ajtóra meredt, mely mögött az imént tűnt el a tanár. Róla álmodott és barátjáról, most egymás mellett ülve látta őket a szép kerti salonban bágyadt világítás mellett, hallotta, mint beszélte el a szép hölgy mosolyogva azt a legutóbbi párbeszédet s barátját, aki, miután kényelmesen végig hallgatta, mosolyogva kiáltott fel: „Mégis csak csodálatos ficzkó ez a Düring, nem hittem volna róla, hosszú történetet mesél el nekem vőlegénységéről s aztán oly rögtön háiőba kerül, mialatt az első pillantásra beleszeret egy másikba.“

Igen, mormogta Düring magában összeszorított fogakkal, „ez az egyszer el sem tagadható, igen, még azt sem akarom mondani, hogy csak szerelmes lettem, nem, be akarom vallani, hogy hatalmas, szenvedélyes szerelemre gyultam iránta, miután kezének nyomása, szemeinek tekintete is delejesen vonzottak — és ez csak játék lett volna — hamis játék — ah, ez esetben vigyázz magadra Werkheim! Bennem a jó fiu még begbőszülhet egyszerre s akkor az én s te életed foroghatna kockán! — — De hát lehetséges-e ez?“ gondolta tovább, mialatt komoran maga elé meredve haladt utján, „hazudhat-e a szemnek egy ily pillantása, egy ily nyájas mosoly? Kedves, bizalmas szavai fogóul szolgáltak-e csupán? — Ah, hisz ő színházi herczegnő, jártas a csalásban és az ámitásban s mesterségéhez tartoztak a színlelt szenvedélyek.“ — — Talán fel is tette magában, hogy megbünteti őt, a miért szemét merte emelni barátja menyasszonyára s ezt követte el

— nem volt tagadható, de tudta nélkül — gyanutlanul — egészen ártatlanul!

Ha, mi a gyakorlati életet illette, valamivel kevesebbet bírt volna ezekből az imént megnevezett, magukban véve oly szép tulajdonságokból, mint ahogy ez valóban az eset volt, ha több más dologban nem is lett volna annyira tudatlan, gyanutlan és ártatlan, barátjához, de mindenesetre önmagához, néhány kérdést intézett volna, hogy van az hogy Werkheim báró a szép Camilla házában oly fesztelenül fordult meg, mint a sajátjában s midőn most mindenesetre kissé későn magához intézte a kérdéseket, még sem volt természetesebb és egyszerűbb válasz annál, mint az, mi a jó Spitter tanár szavai-ban rejlett.

— — — — Jó, Isten nevében hát így akarta venni, talán türelmesen — — — — minthogy Werkheim nem is tudhatta, mily kevés kell ahhoz, hogy őt lángra lobbantsák — — — — oh de hisz ez nem volt kevés, sohajtotta az égre nézve, hisz a csábitás a legnemesebb a legcsábitóbb alakban tűnt eléje. Hisz egy angyal fáradozott érette s mennyire meg volt az bocsátható, hogy egy ilyenek sikerült meggyújtani az első szerelem lángját az ő szívében!

— — — — Én mégis kimondhatatlanul nyomorultnak érezte magát, mintegy szakadás ment végbe bensejében, tátony sebként sajgott az, melynek ninesen gyógyító szere. Mik voltak ma este rá nézve a meleg tavaszi lég, a holdnak ragyogó sugara, az illatos virágok, oh, mind e dolgok, melyeket rövid idővel ezelőtt még örömmel üdvözölt, mintha épen most látná azokat először! Forró és száraz lég vette körül a hold elborult, a virágok lekonyultak. — —

Midőn másnap meglátogatta Camilla házát — még mindig kezelése alatt volt az öreg asszonyság — oly időben ment oda, melyben amint pontosan tudta, távol volt a szép énekesnő. Ép annyira félt ismét szép, veszedelmes, talányos szemeibe tekinteni, mint a mennyire félt egy oly magyarázattól, mely ugy sem maradhatott el, mert ha még annyira is szilárdan feltette magában, hogy többé ki nem esik az udvarias látogató szerepéből mégis érezte, hogy vele szemben nem elég erős, hogy végig játszsziék egy ily szerepet. Most még nem — talán később — sokkal később.

De alig hagyta el kevés nappal azután egy délelőtt az öreg asszonyságot a szolgáló azon kéréssel lépett ki hozzá egy szobából, hogy legyen olyan jó s lépjen be egy pár pillanatra a nagyságos kisasszony salonjába, aki könnyű roszullét miatt kimentette magát a próba alul s beszélni ohajt a doktor ural.

Ez ellen most nem lehetett kifogása, mindazáltal, némileg dobogó szívvel, de külsőleg megindulatlanul látszva, a kerti salonba ment, melynek ajtaját a szolgáló nyitotta fel s ahol most egyszeribe Camillát látta állani aki gyorsan megfordult és szíves üdvözlettel sietett eléje.

Ki nem volt már hasonló helyzetben, mint Düring e pillanatban! Egy szeretett lényt, friss, sugárzó, ifju

szépségében ismét magunk előtt látni, a ki valóságban nem lett csekélyebb értékű ránk nézve, mivel a napokon és éjeken át fájdalmas gondolatokban foglalkoztunk vele, mivel monologokat intéztünk hozzá: mikor kérdésekre ismét csak elégséges feleleteket kapjunk, melyek végtére is a forrón szeretett lábaihoz vonnak le, vagy az ő kitárt karjaiba! — Mindenesetre csak ami fantáziánkban, ami álmainkban; mert a valódi életben ily alkalmakkor már begomboltabbnak látszunk, talán mosolygunk is amaz ismeretes édes keserűséggel — talán sajnálunk egy félreértést, meg vagyunk győződve, hogy ez mindkét részről következmények nélkül fog maradni vagy talán valami szomorú tréfával segítünk magunkon mely ajkainkat fodorítja, míg a szív vérzik bele.

Ezt próbálta meg Düring is, akinek oldala mellett azonfelül az orvos is állott, ki a beszélgetést mindig a drága mama roszullétére tudta terelni, aki egy párszor az órájára is nézett s aztán azon könnyű meghajtást tette, ami után szokás szerint el szoktak minket bocsátani.

De itt nem s ha a szép fiatal lány valóban mondta volna is: „Adieu, doktor ur.“ Talán elhomályosította volna az ő szemeit a hatalmas fájdalom, mert észre vette az övéin, ugyszinte bizonytalan, mély lélegzet vételein s ajkainak gyakori vonaglásán, hogy oly mozgalom viharzott lelkében, melynek alig tudott urává lenni s végül nem is lett azzá, mert egyszerre mind a két kezét nyújtotta oda neki s midőn ő lassan felemelte jobbját, érezte, hogy finom ujacskái erősen bele fogóztak s mialatt fájdalmasan vonaglott a szája halk reszkető hangon mondta: „Bocsásson meg nekem, doktor ur — bocsásson meg nekem!“

Alaposabban be nem vallhatta volna az ő és Werkheim hamis játékát, mint e kéréssel, amiért is egyszeriben megedzve érezte magát csodálatos szemei, szép hangjának pompás csengése ellenében, ez egészen oly tökéletes harmonikus lény ellenében, akit kimondhatatlanul szeretett s ma még jobban s szeretett.

Igen, büszkén egyenesedett fel, mialatt lassan visszahuzta jobbját s hideg barátsággal válaszolta: „Miért ne bocsássam meg kegyednek ezt a kis ártatlan játékot, pár óráig mulattatta kegyedet, s nekem nem okozott fájdalmat, minthogy én megfogható módon azonnal hamisnak láttam, egyébiránt hogy is lettem volna képes arra, hogy kegyeddel, barátom menyaszonyával szemben abba beleereszkedjem!“

Erre mélyebben meghajolt s midőn elhalaványodni s meredten visszalépni látta a hölgyet, hevesen hagyta el a szobát, nehogy a következő pillanatban lábai elé boruljon. Még egy hangos kiáltást velt háta mögött hallani, de már kinyitotta a házajtót a szolgáló s midőn ez bezárult mögötte, egy boldogsággal szegényebb, ugyszinte egy keserű tapasztalással gazdagabb lett.

(Folyt. köv.)

Levelek egy szép lányhoz.

XVII.

...febr. 20. 187...

Lássa, lássa!

Nem mondtam-e mindig, hogy az embernek szive is van, nemesak tárczája s előbb vagy utóbb, de ez is követelni fogja a magát?

Most már hiába minden tagadás; leveleinek minden sorából kitűnik, hogy szerelmes. Vagy az a folytonos nyugtalanság, az az elégtelenség nem azt mutatja-e? Bizony azt!

Eddig a mamája szeretetével is beérte; most mér ez nem elég; hiába vonja a mamuska kebelére, a fájdalom, melynek nevét sem tudja s mely ezelőtt ilyenkor rendesen elsimult, mégis ott marad keblében; érzi, hogy hiányzik valami, s nem tudja mi? A fiatal emberek éretlen bókjai, melyek ezelőtt anyyira elbájolták, most nyom nélkül suhannak fülein keresztül s minél jobban igyekeznek önt szórakoztatni, minél több éleztet pattogatnak széjjel, annál inkább unja magát, sőt — mint írja — bosszankodik is rajtok. Álmai sem oly édesek, mint eddig voltak; nyugtalan, felfelriasztja valami, nappal meg szórakozott, melancholikus.

Hja, ön is bele esett, ön is benne van!

Érdekes, valóban érdekes; legérdekesebb mindazáltal az, hogy tudom, ki után epedez s ki szive bibéjének az okozója.

Nincs rossz izlése, mondhatom.

Kifogásom nincs ellene; hiszen derék fiu, kitűnő tagja a társadalomnak s jövedelmező állása is van; dehát, dehát . . .

Hahaha!

Valóban szánom önt; mert, hogy ott viszonszerelme nem talál, annyi bizonyos. Megszurom talán e nyilatkozatommal szivecskéjét, hanem ez mitsem tesz s ön, ha szavaimru hallgat, meg fogja ezt nekem egyszer köszönni. Inkább a tü szurjon meg, mint a lángpallós csapja ketté szivünket; a tü szurása sebet se hagy, de a pallos vágása életünkbe kerülhet. Példa reá szegény Ernő, ki

még mindig ágyhoz van szegezve s kevés a remény életéhez.

Ön most először szeret életében igazán (mert fölteszem, hogy levelének minden betűje igaz); még csak alig lett szerelmes s máris csalódnia kell. Ne busuljon, ilyenkor még nagyon könnyű lemondani s az a kis karczolás, mit az első csalódás a sziven ejt, könnyen beforr és elsimul. Ajánlom tehát: mondjon le idejekorán; mert később majd bajos lesz. Lássa, én vigasztalni fogom önt s kis fájdalom vigasztalással nem is fájdalom; mert ha már a fájdalom elviselhetlenné lesz, hiába minden vigasztalás . . . Olyanok ilyenkor a vigasz szavai a szivre, mint a nap sugarai a déresipett virágra: csak gyorsítják közelgő halálát. Aki boldog akar lenni, az tanuljon lemondani is, ez az a-ja a szerelem ábcézéjének. Jaj annak a szivnek, mely nem tud lemondani, örök égés egész élete, fáklya, mely önmagát emészti fel.

Azt nem akarom önre disputálni ezzel, hogy a lemondásnak is nincsenek fájdalmai; vannak, még pedig nagyon is vannak, de hasonlíthatlanul életlenebbek, mint a le nem mondás fájdalmai s különösen ilyen esetben, mint ön is van, alig érezhetők. Hisz önnek még tulajdonképen nincs is, miről lemondania. Most kezd szeretni valakit, ez a valaki nem szereti önt, ime ezt tudtára hozom, tehát elejét vehetjük mindennek.

De nem beszélek többet; még azt találja hinni, hogy Ernő érdekében dolgozok; erre nézve pedig, higgye el, sokkal büszkébb vagyok szegény szenvedő barátom érdekében, sem mint említést tennék róla önnek többet. A hosszú fájdalom és szenvedés előtte már az ő szivében a szerelmet, s ha netalán még fellábol valaha, lesz gondom reá, hogy önt elfelejtse . . . Különben utóbbi leveleiben kifejezett részvétét köszönöm az ő nevében, de meg nem mondom neki, amint ezentul sem mondom meg. Vagy azt hiszi, egy parányi, erőltetett s talán nem is igazi részvét attól, akiért egész életünket megemésztettük s egész jövőnket tönkretettük, enyhít-e már valamit azon a szenvedésen, mely hosszú időn át gyötört a remény és kétségbeesés ezernemű kinaival? Csalódik, nagyon

csalódik! Az éhhalál karjaiban vonaglónak nincs szüksége már a szánakozás alamizsna falatjára; ha ereje volna s beszélni tudna, visszadobná azt s ezt mondaná: tartsd meg magadnak!

Sajnálom önt; mindazáltal, ha tehetném agyába bujnék, s megtiltanám, hogy ott az Ernő neve csak még meg is forduljon valaha; nem érdemes reá.

Egyébiránt fogadja részvételemet és tanácsomat.

XVIII.

...márcz. 16. 187...

S azt hiszi félrevezet? Nem, édes Evelin, nagyon kicsi még ön ahhoz s még legalább is 20 évig kellene önt a bóbiskoló udvarlóknak körülvenniök, tanitniök és rászédniök, hogy tulajrjon az az eszemen.

Különben nekem teljesen egyremegy: az-e akit szeret, amit én bizonyosan tudok vagy más s talál-e vizontszerelmet vagy nem? Én megmondtam a magamét, a többi az ön dolga; azért leveleimet — kívánatához képest — anélkül, hogy ezt többé érinteném, folytatni fogom.

Mindenekelőtt tehát fölemlitem, hogy Ernőhála istennek- meggyógyult; három nap óta fenjár de még nem szabad a szobából kijönnie. E betegség nagyon jótékonyan hatott lelkére; üde friss, a mult csak ködfosztlányokban lebeg még előtte. de szomorú emlékei korántsem busitják el; legjobb hasonlatot mondok róla, ha azt mondom, hogy olyan, mint aki a jegen csuszka s elesik, fájlalhatja kissé megütött lábát, de aztán maga is mosolyog rajta. Elismeri, hogy balga volt s ez legfényesebb bizonyítéka teljes gyógyulásának.

A multkor egy kis társaság volt nálunk s mondhatni, ő mulattatta. Régen láttam ilyen vidámnak s meglegedettnek. Oly érdekes ezzel a halványsággal, melybe néha egy kis gyöngye pir vegyül, hogy ha ön látja, bizonyosan beleszeret. . . .

Hahaha!

Ez volna még cssk az érdekes!

No de — hála isten! — nem fog megtörténni (s így ön meg van mentve egy újabb csalódástól), mert mihelyest teljesen fölépül, egy rokonához megy és sokáig, nagyon sokáig ott is marad.

Itt küldöm mellékelve a kért zenedarabokat. Kettőt nem tudtam megküldeni, mert az itteni zene-

mükereskedésben nincs meg; azokat már csak Pesten kapja meg.

Apropos. Hát már ennyire van a zongorázásban, hogy ily nehéz klaszszikus darabokat is játszik? Szép, nagyon szép. S minő gyorsan halad! Ha jól emlékszem, alig 4 hónapja, hogy tanul. Én bizony azt hittem, hogy a „Boczi, boczi tarka“, „Kis kutya, nagy kutya“, „Szeretnék szántani“ darabokon sincs még tul . . . Vagy ezek még csak ezután jönnek? Fogadja elismerésemet. Nos eztán lépett-e föl már hangversenyekben, bemutatta-e már művészetét? Mert remélem, művésznek is tartja már magát? Restelném, ha nem így volna, merthát mainap, mihelyt el tudják a fenebb említett műdarabokat kalimpálni, mindjárt művészek s bámultatják magukat a türelmes világgal.

Aztán persze egész nap a zongora mellett ül ugyebár? A művészeknek így kell. Lakik e most valaki abban a szobában, mely az önök zongoraszobája mellett van? Ha lakik, adja át a szerencsétlennek őszinte részvételemet.

Bizony csak művészkedjék is; a mailölgyeknek ugy sincs egyéb dolguk mint kalimpálni; ha férjhez mennek, sem fognak egyebet tenni, merthát a feleségnek ugy sincs egyéb szüksége mint szüntelen kalimpálni s francziául gagyogni . . .

H I R E K

az irodalom, művészet és közművelődés teréről.

— „Koszoru“ czimmel új évtől kezdve Szana Tamás szerkesztése alatt szépirodalmi havifolyóirat indul meg, mely tükre és tárháza leend a Jókai Mór elnöksége alatt alakult „Petőfi társaság“ működésének.

Közleményeit költemények, elbeszélések, rajzok és vonzón irt széptani tanulmányok fogják képezni, s munkatársai lesznek a „Petőfi-társaság“ rendes tagjai:

Abafi Lajos, Abonyi Lajos, Ábrányi Emil, Ábrányi Kornél, ifj. Ábrányi Kornél, Balázs S., Bartók Lajos, Bodnár Zs., Bodon F., Csengey Gusztáv, Csepreghy Ferencz, Csiky Gergely, Éjszaki Károly, Endrődi Sándor, Erődi Béla, Fest Imre, György Aladár, Györy Vilmos, Hatala Péter, Helfy Ignác, Jókai Mór, báró Kaas Ivor, Károly Gy. Hugó, Kertbeny Károly, Kisfaludy Atala, Komócsy József, e. Kovács Gyula, László Mihály, Lauka Gasztáv, Margitay Dezső, Meltzl Hugó, Névy László, Neugebauer László, K. Papp Miklós, Paulay Ede, Petőfi István, Pulszky Ferencz, Rádi Ödön, Szabados János, Szabó Endre, Szász Gerő, P. Szathmáry Károly, Gróf Teleki Géza, Toldy István, Torkos László, Törs Kálmán, Vámbéry Ármin, Várady Antal, Vértesi Arnold és Gróf Zichy Géza.

A „Koszoru“-ta „Petöfi-társaság“ pártoló rendes tagjai ingyen kapják. Pártoló rendes tag lehet pedig mindaz, ki három évi kötelezettség mellett évenként tíz o. é. forintot fizet.

A „Koszoru“ első füzeté változatos és válogatott tartalommal már megjelent.

A „Koszoru“ minden hó elején 6 nagy ivre terjedő füzetben jelenik meg s előfizetési ára nem társasági tagok számára, bérmentes szétküldéssel: Egész évre 10 forint. Fél évre 5 forint.

— **Ifjkorom emlékei** szépirodalmi apróbb munkálatok már megjelentek; írta: Biki Károly. Melegen ajánljuk a közönség pártfogásába. Ára?

— **„Külföld“** czim alatt irodalmi havi szemle jelenik meg minden hó 15-én. Szerkesztik Moller Ede, Ujvári Béla.

Czélja minden nyelvű és irányu kiváló művek ismertetését adni, és így könnyű szerel, élvezhető könnyed előadásban a külföldi tudományos es szépirodalmi mozgalmakat, törekvéseket, haladást és vívmányokat áttekintő szemmel tartással közvetíteni.

A vállalat dolgozó társai között lesznek: Dr. Erödi Béla, Fehér Ipoly, Dr. Fialowski Lajos, Gáspár Imre, György Aladár, Györy Vilmos, Harrach József, Hatala Péter, Horváth Ignác, Dr. Márki Sándor, Dr. Molnár Imre, Dr. Mudrony Soma, Dr. Németh Antal, Névy László, Szász Károly, Szily Kálmán, Toldy István. sat.

Előfizetési ár: egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr. A legközelebbi szám február 15-én jelenik meg.

Az előfizető pénz postautalvánnyal Sopronyba következő czimen: „Külföld“ kiadóhivatalának, főreáliskolai épület — küldendő.

— **Felvidéki közlöny** czim alatt egy új, Kassán hetenként kétszer megjelenő ellenzéki lap tartalmas mutatószámát vettük, szerkeszti: Dr. Hohenauer Ignác. Előfizetési díja egész évre 6 frt.

Steinacker Irma k. a. hangversenye.

Tegnap — decz. 27. — színházunkban világhírű hazánk fia, Liszt Ferencz egyik volt tanítványa, az Amerikát is diadallal megjárt Steinacker Irma k. a. rendezett élvezetes hangversenyt. A nyújtott művelzetekért, a közönség többször és zajos tapsokkal nyilvánítá tetszését és megelégedését. Hangversenyző ur-hölgyért úgy a Mendelsohn-féle concert, mint a Rákóczy-rapsodiáért többször kihívták. Az Odry nyomdokain haladó derék boritonistánk: Traversz által kitünően elénekelt: Az én dalom. — Gumberttől is igen tetszett.

Kiemelendő azon négyes Schuman Róberttől melyet zongorán, hegedűn, mély hegedűn és kis bőgön — előadtak a hangversenyző, Márton Imre, Hitesi Lajos és Szélics urak. A Neufeld-féle zongorákkal azonban nem vagyunk megelégedve. A szép hangversenyt meg-

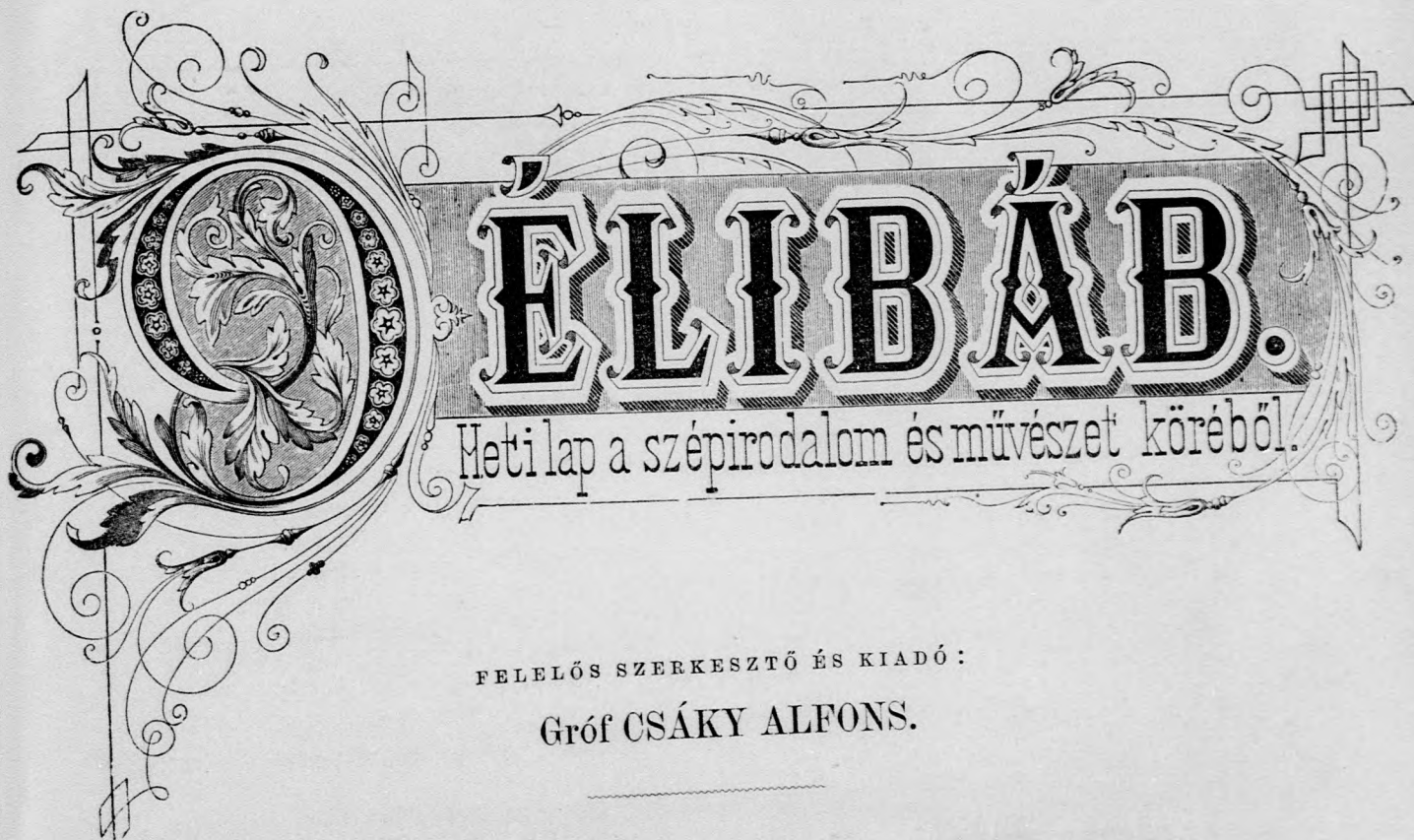
előzte Bayard 1 fölvonásos vigjátéka a: Három gyertya-tartó, melyben Törökné remekelt s Benedek, Lászy jeleskedtek.

Helyi tárogató.

A „debreczeni korcsolyázó-egyletnek“ a vasuti indóházon tul levő jégpálya-helyisége folyó 1878. éri deczember hó 29-én, azaz vasárnap délután 3 óraker zenekar működése mellett ünnepélyesen megnyitattik, mely diszes ünnepélyre a nagyérdemű közönség egész tisztelettel meghivatik. Belépti-díj: A külső pénztárnál személyenkint 10 kr, ezen kívül, akik az egylet fűtött csarnokhelyiségét, vagy a jégpályát igénybe venni óhajtják, a második vagy belső pénztárnál belépti-jegy 30 kr; 12 éven alóli gyermekek részére gyermekjegy 10 kr. — Az egyleti tagok, ha ezen minőségüket tagsági jegyük felmutatásával igazolni nem tudják, a fentebbi belépti-jegyeket váltani köteleztetnek; ugyanazért saját érdekükben felhivatnak, hogy tagsági jegyeiket Telegdy K. Gyula egyleti pénztárnok könyvkereskedésében, vagy az ünnepély alkalmával a csarnok pénztáránál kiváltani sziveskedjenek. — Azok, kik még magukat alá nem irták, s az egyletnek tagjai óhajtanak lenni, e czélből ugyanott jelentkezhettek. (Tagsági jegy 3 forint, beiratás 1 forint.) Bérkocsi díja oda s vissza 1 órai várakozással 1 frt. 20 kr. Társaskocsi a „Bika“ vendéglőtől d. u. 2 óraker indul, az „Európa“ előtt megállva, közlekedik egész estig. — Kímenet 20 kr. — Bejövét 20 kr. Az indóház udvarán az elkerített korlátokon keresztül átjárni tilos. — Az indóházától jobbra eső vasuti hid alatti eljárás a rendőrség által elzárva leend. A jégpályára lemenni csak az egyleti lejárón, két felcsatolt korcsolyával engedtetik meg. A rendezőség. Kedvezőtlen idő esetén az ünnepély elmaradása az egyleti disz-zászlónak a casinó épület szegletéről bevétele által fog jeleztetni.

TARTALOM: 1. Előfizetésre fölhívás. 2. Megmegkeres... (költ.) Illyés Bálint. — 3. Végzetes sakjátszma. (Elbeszélés.) Irta: Hamar László. 4. A műszép és eszmény. Kállay István. 5. Mit adnék én neked? V. Sárffy Ignác. 6. Az itatós papir. Kosztolányi Árpád. 7. Mit válaszolt Róza. (Rajz.) Aigner Ferencz. 8. Hamis játék. Irta: Hackländer F. W. ford. Aradi J. 9. Tárca: Levelek egy szép leányhoz. 10. Hírek az irodalom, művészet és közmívelődés teréről. 11. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Saktalány. Számrejtvény. A helyesen megfejtők nevei. A szerkesztő üzenetei. Gondolat töredékek. Vegyes.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6 frt.
Fél évre	3 frt.
Negyed évre	1 frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

Deczember.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-oros naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kel. o. p.	nyug. o. p.	kel. o. p.	nyug. o. p.
28 Szomb.	Apró szentek	Apró szentek	16 Aggeus	2 Sab Vajeg.	7 49 4	14 1021	9 33	
29 Vasn.	F Tamás püspök	F Jonatán	17 A 28 Dániel	3 Efraim	7 49 4	15 1037	1041	
30 Hétfő	Dávid király	Dávid	18 Sebestyén	4	7 49 4	16 1952	1147	
31 Kedd	Szilveszer pápa	Szilveszter	19 Bonifác	5 Eliaczim	7 49 4	17 11 9	regg	
1 Szerda								
2 Csütör.								
3 Péntek								

SAKTALÁNY.

(Lóugrás szerént megfejtendő.)

Mikola Lászlónétól.

tem	szen	Azt	té	Most	nem	több	sze
mond	fes	ben	le	bé	a	azt	több
I	le	Le	met!	koz	som	rel	ha
re	tam	át	é	val	te	ni	mon
Fo	gaz	é	hun	dá	kom	So	met
hogy	tét	ga	Meg	le	tá	dom	a
hogy	lond	oly	sze	e	lyen	A	tik
ső	nem	volt	bo	mely	re	lég	i.

SZÁMREJTVÉNY.

Miczislától.

- 9, 14. Házi állataink között a leghübbik,
Órzi vagyonunkat, midőn minden nyugszik.
- 14, 13, 6. Török vezéreket neveztek így hajdan.
Emlékezetesek voltak Magyarhonban.
- 12, 5, 10. Kellemetlen ez, ha utazni akarunk,
És ez által ebben akadályoztatunk.
- 10, 8, 2, 1. A meleg égővnek kiváló terménye
És az elefántnak kedves eledele.
- 4, 13, 2, 7. Alkalmatlan rovar, kizárólag nyárban,
Szeret különösen lenni a konyhában.
- 9, 4, 8, 11. Szép magyar női név német fordítása,
Van ennek igen sok variatiója;
- 1—16. Magyar honlányok egyik legdicsebbje,
Fiait nevelte a haza ügyére,
Mégis a sors ötet keményen sujtotta,
Férjét s egyik fiát tőle elragadta,
Annál teljesebb lett azután öröme;
Másik fia dicső magyar király leve.
Megfejtési határidő?

A „Déliab“ 50-ik számában közlött sak-talány
érteménye a következő:

Már nem szeretsz, isten veled;
Itt van immár a válásperc,
De emlékem marad neved,
Ha siromba majd bu letesz!
De ott sem lesz nekem nyugtom,
Mert szomorú a sir halma;
Hisz onnan is föl kiáltom
Te neved oh csalfa lányka!

A számrejtvény pedig, „Holtomiglan, holtodiglan“

— Helyesen a következő t. előfizetőink fejtették meg
Gróf Csáky István, Gróf Csáky Natalie, Bérczy Ilona
Vecsey Margit, Német Jolán, Buday Vilma, Sárossy
Berta, Fekete Róza, Kis Albert, Hevessy Ernő, Várkövi
Irény, Erdélyi Gyula, Szirmay Evelin, Kádas István, Pap
György Tóth Ferencz, Szelléry Emma, Havassy Judith
Nagy Imre, Lgif: Farkas Eszti, Gróf Csáky Adorján,
Knol Jozsefa, Géressy Szerafin, Wolf Mariska, Péchy
László.

A szerkesztő üzenetei.

I. B. Kisujszállítás. Köszönet; — ez volt szerkeszté-
sem ideje alatt az első küldeménymit kaptam — azt gon-
doltam hogy megfeledezett rólam, jövőre remélem
gyakrabban lesz szerencsém?

W. I. Budapest. A kívánt számokat külhetem uj-
ból — csak a szükséges postabélyeget kérem meg-
küldeni.

**A „Párisi kölesönösen segélyző magyar egyesület-
nek.“** Szívesen a jövő évben is szolgálók. Fogadják
üdvözlémet.

B. L. Helyben. A jövő év elején okvetetlenül jön-
ni fog.

V. S. FelsőDabas. A jövő számban.

T. I. Helyben. Küldeményeit felhasználjuk.

Gondolat töredékek.

Érzelmek, melyekkel mások irányában viselkedünk, mindig lelkünk nemessége mellett, vagy ellen tesznek tanubizonyosságot, s legbiztosabban hőmérők azon elveket, melyek nevelésünknek irányadók valának. — Állíthatni, mikép neveltetésünk külső nyilvánulásait úgy módosíthatjuk a körülmények befolyása alatt amint ép a szükség igényli; de belvilágunk reorganisatiója tősgyökeresen csak akkor történhetik, ha a felvilágosodás s önismeret igen magas fokára eljutottunk.

Olvastam valahol az igazságot, hogy az ember a maga természetes színében lenginkább alárendeltheivel szemben jelentkezik. — Igaz. — Senki közülünk gyarlóságai szülte bilincseiből teljesen nem menekedhetik. Kik fennebb állanak: azok iránt egészen másként viselkedünk, mint kik velünk egy fokon állanak, s azután belefáradva az örökös álarcoskodásba: alárendeltjeinkkel szemben nem marad erőnk a tettetésre.

„Az érzés, mely akkor tölti el kebleinket, midőn fáradtságos dolgaink után, pihenő óráink csöndjében keres a lélek elszóródást: ép olyan mint az, melyet a multak keserve idéz fel! Valamint annál, — emennél: az adja vigasztalás enyhét, hogy t. i. már túl vagyunk azon.

Ki tetteiben enmagát lelkiismerettel megfigyelte mások tetteiben nem talál sok megmagyarázhatatlant.

„Boldogságra születünk“ — mondják. De bizonyos, hogy e kor inkább a kényelem után fáradozik. — A boldogságnak nemcsak kül, de belfactorai is vannak, s míg ezek róvására, mindig csak azok megteremtésén ténykedünk: annál egyebet, mint a mi e törekvésnek természetes következménye — a céltévesztést, ne is várjon senki!

Észtehetségeinken kívül, szív- s kedélyvilágunk is nagyban hozzá járulnak ahhoz, hogy ugynevezett meggyőződésekkkel birjunk. — ne higgye senki, hogy egy állítmányt addig elhinni bir, daczára a legészszerűbb okoknak, — míg szíve beleegyezése hozzá nem járult. Innen van, hogy az oly teoriák: melyek az embert, eltekintve benső szükségleteitől, akarják boldogítani, minden átgondoltságuk mellett is, a valóságban teljes mértékben soha keresztül nem vitethetnek. Ezt jó meggondolni, az ész omnipotentia hiveinek.

„Az nem mondhatja magát még bölcsnek, ki úgy tudott önmaga fölött rendelkezni, hogy soha eszteleniséget el nem követhetett; mert az vérmérsékletétől, alkotásától, viszonyaitól is származhatot. De az olyan,

ki egyikét botlás után, hibáját átlátva, az oly körülményeket, melyek annak ismétlésére vezethetnének, elkerülheté: jogosabban tartható annak.

„Nagyon kevés annyira önálló gondolkodásu ember van, ki, ha szegény: azt ne szégyenlené! — Míg fölépésünkben külsőségek után íteltetünk; míg a pénz a legnagyobb fényt, kényelmet megszerezheti, s míg a társaság a gazdagot, más kiemelő tulajdonok hiányában is, örömmel fogadja tagjai sorba: addig az emberek nagyobb része, a vagyon előtt mindig kalapot emelend s a szegény mindig takargatni fogja rongyait, hogy külsőleg lehetőleg másokkal egyenlőnek látszassék.

Mily különös! az ember, ki nagy testi sérelmet szenvedett, szánalmunkat költi fel, míg sokszor az olyat, ki szívbánatában jajdul meg — kislelkűnek mondják! — Mintha a két szenvedés közt lényegileg különbség léteznék.

Az életet még sakjátszmához is hasonlíthatjuk s azok, kiknek napjaik jól folynak s kik helyett mintegy láthatatlan hatalom teszi a szebbnél szebb huzásokat kik elé az élet mindig tele tálaival, örömeivel, kéjeivel lép: nem csoda, ha oly könnyű valaminek tartják azt, s arról oly könnyelműen nyilatkoznak; mert jogukban áll elfelejteni, hogy azon a sors ellenfelünk, s hogy mi, kik magunk helyett játszunk: minden erőnk fordítjuk arra, hogy a játszmát becsülettel végezhessük!

A legtermészetesebb dolgok egyke az, hogy feledünk, s feledtetünk. — A szív, minden elastikai képessége mellett is, egy bizonyos határon túl, nem terjeszkedhetik, s midőn annyira eltelt emlékeivel, hogy újabbakat felölelni már már képtelen: úgy tesz, mint a hajós, midőn, járműve a tehertől súlyedni kezd: fölösleges terhét ellöki.

Játszunk, küzködünk az étellel felváltva, s csak az szerencsénk, hogy midőn játszunk, feledjük, mikép egyszer tán még rossz napjaink is lehetnek! De főleg szerencsénk az, hogy soha sem lehetünk annyira elhalmozva nehézségekkel, hogy egy jobb idő bekövetkezésében bizni megszűnnénk.

Olyan az élet, mint a kaczer nő — sokat ígér, s a bölcs előre tudva, hogy hány százalékot teljesít abból: ígértének csak megfelelő összegig nyit hitelt.

Egy terebélyes fa a mult, mely árnyékát a jelenre nyújtja át — s boldog, ki úgy élt, hogy a árnyékban szenderegve — nem lát ijesztő rémeket!

Ki ép erővel, ifjuan — koldusnak érzi magát; az valóban szencsétlen; mert legfőbb kincsét nem ösmeri s oktalan kezekkel dob el magától egy jelent, mely egy szép jövőnek lehetne talpköve.

Ne feledjük soha, hogy csak egyszer élünk! Méltó tehát, mikép éltünk tartamán öntudatal siessünk annyit jót tenni legalább, mely egyensúlyban tartsa az akaratalan elkövethetett roszakat.

A tanács, melyet ifju embereknek, okulva saját multunkon, adunk, — a leggyakrabban hasznavehetetlen. Nem, mintha magában talán észszerű, s követésre méltó nem volna; hanem mert rendszeren feledjük, midőn azokat hangoztatjuk, hogy másnak úgy beszélünk, mint ha amaz, a mi természetünkkel, sajátságaink s vérmérsékletünkkel birna, szóval mintha önmagunk volnánk a helyzetben. — Az emberek nem egyenlő mértékkel kapják születésükkor azon tényzőket birtokul, melyek leggyakrabban egész életükre kiható befolyással vannak; mert akkor az ember boldoggá tételére csakugyan nem kívántatnék egyéb, mint egy czélszerű, lehető legjobb alapokra fektetett nevelési rendszer, de a sajátságok, melyek embert embertől lényegileg különböztetnek, oly felette elütő egymástól, hogy a Péternek adott jó nevelés Pálból esetleg egy egészen elhibázott egyént producálhatna. S még senki sem tett gyermekei iránti kötelességinek azzal eleget, ha azt mindazon ismeretek birtokába juttatta, melyeket talán a fennálló tanrendszer eléje szabott; némelyekből egy szigorú szó, egy komoly tanács teremthetett nagy embert, ám másrészt gyakran egy pillantás elég egy egész jól kezdődött élet felforgatására. — A legjobb lélekkel adott tanács, néha a modor által, melyet követünk — szülheti épen az ellenkezőjét!

Nem lenne szép a jó tetteket, melyeket mástól vevünk: elfelejteni! De még rutabb, ki azért tesz jól, hogy azt elmondhassa.

Egy nagy, gazdag bánya a sziv, melynek bensejéből, ha okosan aknázzuk tartalmát: mindig hozhatunk fel erőt a jelenre, vigaszt a multra, s biztató reményt a távoli jövőre.

A legtöbb ember, ha jól mennek dolgai: fennebb érzi magát másoknál, s nagyon kevés van olyan, ki szegényebb, alantabb sorsu emberekkel szivesen közlekednék! s a mondás, hogy a szerencsétlenség közelebb hozza egymáshoz a sorsfeleket — fennebbi állítás ellen nem bizonyít, s legfőlebb csak annyit világosít meg, hogy midőn már mi is szerencsétlenek lettünk, s nem tagadhatjuk semmivel sem egyenlőségünket: csendes le-

mondással nyugszunk meg az elvégeztetettben, elfogadva azt a kört, melyet elfogadni épen kénytelen valánk.

A különbség más és más vallások között csak olyan, mint a minő a mező más és más virágai között fennforog — Valamint itt minden egyes növény a föld bensejéből vesz erőt s fölfelé törekszik; a vallás is az ember lelki szükségletében találja alapját, s egy fenső hatalomban lótokát, s legfőbb végezlését.

Csak, mert tulbecsüljük erőinket: hiszük pályánk kezdetén, hogy azon gyorsan emelkedhetünk. De midőn az egyes akadályoknál küzdeni kezdünk, s látjuk, hogy sok kellett azoknak elhárítására s hogy minő hiányosak készülségeink, tehát — jövünk a való tapasztalatra, hogy a pályát önerőnkön csak megjárni de nem megszabadni lehet.

Álló vizek rendszeren sötét színűek, iszaposak, míg a zugva rohanó hegyi patak — kristály tisztán ragyogtatja csöppjeit! — A sziv is nem nyugalmában; de küzdelmeiben veszti salakjait.

Kabdebó Ferencz.

V e g y e s.

Hol nem található népszerűség? A választások előtt utközben találkozik S...i Ferdinánd B...cs Sándorral. — Hová, háová Ferdinánd? — kérdi az utóbbi. — Sallóba a marhavásárra, — felelé amaz. Mit keressz te a marhavásáron, Ferdinánd, ki se nem vesz, se nem ad el valamit? — Popularitást keresek! volt a felelet.

Minek neki a muff? Abbé Terray, ki XV. Lajos korában pénzügyér volt, egy napon csinos karmantyuvallal jelent meg. — Ugyan minek neki a muff? — kérdi valaki. — Mert fázik a keze. — Már hogy fázna, mikor mindig a zsebeinkben tartja!

Nem tud kártyázni. — Nos hogyan van vejével megelévedve? — Roszul, — volt a felelet, — az istenadta nem tud kártyázni. — Hisz annak inkább örüljön! — Ez igen dicséretre méltó; volna ügyetlensége mellett nem kártyázna, de ő azért mindennap kártyáz és tömérdek pénzt veszít!

Kiadói üzenet.

— Tisztelettel felkérjük azon tisztelt helybeli és vidéki előfizetőinket, kik — az utolsó negyedre még az előfizetési pénzzel hátralékba vannak, hogy azt okvetlenül befizetni, illetőleg kiadó-hivatalunkhoz beküldeni sziveskedjenek; — miután nekünk is most az év végével számos kötelezettségünknek kell eleget tennünk.